కథా కౌముది

దారి దీపాలు

డా.జడా సుబ్బారావు

"గుడ్ మార్నింగ్ పిన్నిగారూ..." అంటూ వాకిట్లో ముగ్గేస్తున్న కామాక్షమ్మను దాటుకుని ముందుకు నడిచింది సుమ. గాలికి రేగిన జుట్టు అందంగా ముఖంపై పడుతోంది. ముక్కుపుటాలు అదురుతున్నాయి. ముఖంమీద అక్కడక్కడా పట్టిన చెమటబిందువులు ముత్యాల్లా మెరుస్తున్నాయి. రోజూ ఉదయాన్నే వాకింగుకి వెళ్లి వచ్చేసరికి కామాక్షమ్మ వాకిట్లో ముగ్గేస్తూ కనిపిస్తుంది. అందుకే పలకరింపుగా గుడ్ మార్నింగ్ చెప్పి లోపలికెళ్తుంది.

"గుడ్ మార్నింగ్ తల్లీ... చంకలు పట్టినట్లుగా కాకుండా కొంచెం కప్పినట్లుగా ఉండే బట్టలు వాడకూడదూ... నీ వంటికీ మంచిది... చూస్తున్న జనాల కంటికీ మంచిది" అంది కామాక్షమ్మ.

తన బట్టలవంక చూసుకున్న సుమ 'అయ్యో.. పిన్నీ! వాకింగుకెళ్లేవాళ్లు ఇలాంటివే వాడతారు గానీ పట్టుచీరలు కట్టుకుని గుడికి వెళ్లినట్లుగా వెళ్ళరు..." అంది పెద్దావిడను ఆటపట్టిస్తున్నట్లుగా.

"నిజమేనమ్మా... కాదనను. కాకపోతే ఇది పల్లెటూరు కదా! అమావాస్య నాటి వెన్నెల తగ్గిపోయినట్లుగా రోజు రోజుకీ తగ్గిపోతున్న నీ కురచబట్టల్ని వీధిలో వాళ్లు కన్నార్పకుండా చూస్తున్నారు. తర్వాత నీ ఇష్టం..' నవ్వుకుంటూ ఇంట్లోకి వెళ్ళింది కామాక్షమ్మ.

సుమకి ఇరవై ఐదేళ్లు. డిగ్రీ, బి.ఇడి పూర్తిచేసింది. లాంగ్ టర్మ్ కోచింగ్ తీసుకుని డియస్సీకి సెలక్టయింది. ఆడపిల్ల... పైగా ఇంట్లో స్వేచ్ఛగా గారాబంగా పెరిగిన పిల్ల. ఉద్యోగం ఏ ఊళ్లో ఇస్తారోనని తల్లిదండ్రులు కంగారుపడ్డారు. తల్లిదండ్రులిద్దరూ ఉద్యోగస్తులు కావడం, పోస్టింగ్ కూడా మారుమూల పల్లెలోని ఎలిమెంటరీ స్కూల్లో రావడంతో సుమ బాగా నిరాశచెందింది. అన్నిటినీ మించి తల్లిదండ్రుల్ని వదిలిపెట్టి ఉండాల్సి రావడం మనసుకు కష్టంగా అనిపించింది.

స్కూల్లో రిపోర్ట్ చేసిన తర్వాత మంచి ఇంటికోసం అన్వేషణ సాగించింది సుమ. ఒక్కతే ఉండాల్సిరావడం, స్కూలుకి దూరంగా ఉండడం ఇబ్బంది కనుక ఆ ఊరిలోనే పాఠశాలకు దగ్గర్లోనే ఉన్న కామాక్షమ్మ ఇంటికి చేరుకుంది.

అటు మూడుగదులు, ఇటు మూడుగదులతో వున్న పెద్ద పెంకుటిల్లు కామాక్షమ్మ దంపతులది. ఇద్దరూ ఒక

పోర్షనులో ఉంటూ పక్కనున్న వాటా అద్దెకిస్తారు. వెనుకవైపు పెరడు, ముందు ఖాళీస్థలం, ఒకపక్క పూలమొక్కలు, మరో పక్క బాత్రూం... ఇల్లు విశాలంగా ఉండడంతో సుమ బాగా ఇష్టపడింది.

కొద్దిరోజుల్లోనే సుమ పద్ధతి, కలుపుగోలుతనం, చలాకీతనం నచ్చాయి కామాక్షమ్మ దంపతులకి. ఎలా వుంటుందోనని మొదట్లో కంగారుపడినా రోజులు గడిచేకొద్దీ తమలో ఒకరిగా కలిసిపోయిన సుమను మనస్ఫూర్తిగా ఆహ్వానించారు దంపతులిద్దరూ.

పిల్లలు లేకపోవడంతో సుమను సొంతకూతురిలాగా భావించేవారు. సుమకి కూడా తల్లిదండ్రులు దగ్గర లేరన్న చింత లేకుండా పోయింది. అన్నిటికీ చేదోడువాదోడుగా ఉంటూ మంచి మంచి సలహాలిస్తూ తోడున్న దంపతులిద్దరికీ రోజుకొకసారైనా మనసులోనే కృతజ్ఞతలు చెప్పుకుంటుంది సుమ.

★★★

స్నానంచేసి హాల్లోకి వస్తున్న సుమకి పెరట్లో నుండి ఏదో దంచుతున్నట్లుగా చప్పుడు వినిపించింది. గదులు దాటుకుని అవతలివైపుకి వెళ్తే కామాక్షమ్మ రోట్లో పచ్చడి చేస్తూ కనిపించింది.

వేపిన ఎండుమిరపకాయలు, వేరుశనగలు, జిలకర, వెల్లుల్లి... ఒకదాని తర్వాత ఒకదాన్ని రోట్లోవేస్తూ నూరుతూ కనిపించింది కామాక్షమ్మ. పచ్చడి చేస్తూనే మధ్యమధ్యలో నుదుటిమీద చెమటను తుడుచుకుంటున్న కామాక్షమ్మను సమీపించి "ఇంట్లో మిక్సీ పెట్టుకుని మీకెందుకమ్మా ఇంత శ్రమ? రెండు నిమిషాల్లో అయ్యేపనికి ఇంత శ్రమపడడం వృథా కదా!" అంది పచ్చడి బండ అందుకుంటూ సుమ.

దానికి చిన్నగా నవ్విన కామాక్షమ్మ "అన్నీ వృథా అనుకుంటే ఎలా? ఒళ్లు కదలాలంటే ఏదో ఒక పని చేయాలిగా! నీకులాగా నడవలేను, పరిగెత్తలేను... ముసలిదాన్ని... కాసేపు వ్యాయామం చేసినట్లుంటుంది కదా! పైగా మిక్సీలో వేస్తే పచ్చడి బాగా మెత్తగా అయిపోతుంది. మీ బాబాయిగార్కి అలా నచ్చదు. ఎంత కాదనుకున్నా రోటిపచ్చడి రోటిపచ్చడే! అయినా నీ వయసునుండే స్వయంగా ఈ పనులన్నీ చేసుకోబట్టి ఇదిగో ఇలా గట్టిగా వున్నాను. అప్పట్నుంచే ఇలాంటివి వాడుంటే ఒంట్లో ఈమాత్రం ఓపికైనా ఉండేది కాదు. అయినా ఓపిక ఉన్నంతవరకూ శ్రమ మీదే ఆధాపడాలమ్మాయ్" అంది కామాక్షమ్మ.

"అంటే మిక్సీ వాడుతున్న వాళ్లంతా గట్టిగా లేరనా పిన్నీ..." అంది సుమ నవ్వుతూ.

"అలా అని కాదు... అప్పట్నుంచీ వాటిని వాడడం మానేసి చేతులకు పనిచెప్పాను కాబట్టి సరిపోయింది. లేకపోతే ఇప్పుడు ఆ పనులన్నీ వదిలేసి వాకింగుమీద ఆధారపడాల్సి వచ్చేది అంటున్నా..." అంది కామాక్షమ్మ.

విచిత్రంగా చూసింది సుమ. మళ్ళీ ఏదో గుర్తొచ్చినట్లుగా తనలో తనే నవ్వుకుని పచ్చడిలో ఉప్పు సరిపోయిందో లేదో చూసింది. సరిగ్గా సరిపోయింది. 'పచ్చడి బాగుంద'ని మెచ్చుకుని స్కూలుకి వెళ్తున్నానని చెప్పి వెళ్ళిపోయింది.

★★★

స్కూలునుండి తిరిగొచ్చేస్తున్న సుమ ఇంట్లోకెళ్తూ అరుగుమీద తిరగలి తిప్పుతున్న కామాక్షమ్మను చూసి ఆగిపోయింది. కావలసిన వస్తువులన్నీ ఇంట్లో వున్నా ఏవీ వాడదు. ఏమిటో చాదస్తం, అన్నిటికీ పాతతరం పద్ధతులమీద ఆధారపడుతుంది. స్విచ్ వేస్తే తిరిగే వాటిని వాడుకుని సుఖపడడం చేతకాక ఆయాసపడుతూ ఈ వయసులో ఈ పనులెందుకు? పీనాసితనం కాకపోతే! మనసులో అనుకుంటూ కామాక్షమ్మను సమీపించింది.

"పిన్నీ... వచ్చినప్పటినుండీ గమనిస్తున్నాను. ఈ వయసులో ఊరికే హైరానా పడుతున్నారేమో అనిపిస్తుంది నాకు. అందుబాటులో వున్న వస్తువుల్ని వాడుకోవడం మానేసి రుబ్బురోలు, తిరగలి అంటూ పాతతరం వస్తువులతో కుస్తీలెందుకు పిన్నీ. ఆధునిక పద్ధతులతో పనులన్నీ తొందరగా చేసేసుకుని మిగిలిన టైమంతా హాయిగా నిద్ర పోకుండా.." అంది పుస్తకాలు పక్కనబెట్టి తనూ ఒక చెయ్యేస్తూ.

పళ్లన్నీ కనిపించేలా పెద్దగా నవ్వింది కామాక్షమ్మ. నవ్వినప్పుడు ముఖం ఎంతో ఆకర్షణీయంగా కనిపించింది సుమకి. పెద్ద కుంకుమబొట్టు ముఖానికి మరింత అందగా అనిపించింది.

"పాతెప్పుడూ రోత కాదమ్మాయ్. కొత్తతరాన్ని నడిపించే గీత. పైకి కనబడకపోయినా పనుల్లోనో పద్ధతుల్లోనో పాతవాసన అంతర్లీనంగా ప్రవహిస్తూనే వుంటుంది. నలుగురికీ చులకనగా ఉంటుందని మనమే పక్కనపెడుతుంటాం. అయినా ఈ వయసులో నాకూ మీ బాబాయికీ పనులేముంటాయమ్మా! ఆయనకి పుస్తకాలు, పేపర్లు వుంటే చాలు. చక్కగా రోజు గడిచిపోతుంది. ఎప్పుడైనా విసుగనిపిస్తే అలా వీధిలోకెళ్లి స్నేహితుల్ని పరామర్శించి వస్తారు. ఇక నా సంగతంటావా... వంటతో కాస్త కాలక్షేపం. ఏదో రోజు గడవాలి కాబట్టి ఇంత ఉడకేసుకుని తినడం... ఏమైనా పనులుంటే చేసుకోవడం. టీవీ చూడాలంటే ఆసక్తి ఉండదు. కళ్లముందు పనున్నప్పుడు బద్ధకాన్ని తగిలించుకుని టీవీ చూడడం ఆరోగ్యానికి కూడా అంత మంచిది కాదుగా. అయినా... పగటి నిద్ర పనికి చేటని ఊరికే అన్నారా?" అంది.

"అంటే... ఈ వయసులో కష్టపడి ఇబ్బందులు తెచ్చుకోవడం ఎందుకనే తప్ప వేరే ఉద్దేశ్యం కాదు పిన్నీ... మరోలా అనుకోకండి..." అంది సుమ.

"దానిలో అనుకోవడానికేముందిలేమ్మా...! పిల్లల్లేరు... ఉండేది ఇద్దరం. రోజు గడవాలి. అందుకే ఏదో ఒక పనితో తీరికలేకుండా వుంటే దేహానికి ఆరోగ్యం, మనసుకి ఆనందం... ఈ పనులు కూడా లేకపోతే జీవితం ఇంకా యాంత్రికంగా ఉండదూ..." అంది మినప్పప్పు డబ్బాలో పోస్తూ.

కొంచెం సమయం చిక్కితే అవసరం వున్న లేకపోయినా నడుంవాల్చాలని చూసే తమ తరానికి, నడుం వాల్చే అవకాశం ఉన్నా చేతినిండా పని కల్పించుకుంటున్న కామాక్షమ్మ తరానికీ పోలిక చూసుకుంటూ, పుస్తకాలు తీసుకుని

గదిలోకి వెళ్ళింది సుమ. అపార్థం చేసుకున్నందుకు మనసులో బాధపడింది.

★★★

ఉదయం పదిగంటలయింది. ఆప్షనల్ హాలిడే కావడంతో ఇంట్లోనే వుండి పుస్తకం చదువుకుంటున్న సుమకి "సుమా... గుడిదాకా వెళ్లొద్దాం... వస్తావా?" అని వినిపించడంతో తలుపు తీసుకుని బయటికి వచ్చింది.

శుభ్రంగా తలస్నానం చేసి పట్టుచీర కట్టుకుంది కామాక్షమ్మ. పెద్దముడి వేసుకుని పూలు చుట్టుకుంది. రూపాయి కాసంత బొట్టు ముఖానికి కొత్త అందాన్ని తెచ్చిపెట్టింది. పాపిట్లో కాస్త కుంకుమ, చేతులనిండా గాజులు, మంగళసూత్రం, నల్లపూసల గొలుసుతో నిండుముత్తైదువులా కనిపిస్తున్న కామాక్షమ్మను చూసి "పిన్నీ... ఈ రోజు స్పెషల్'గా ఉన్నారు... ఏమైనా విశేషమా?" అంది సుమ.

"స్పెషలేమీ కాదమ్మా.. కాసేపు ఊరిచివరున్న గుడికెళ్దామని బయల్దేరాను. తోడొస్తావేమోనని అడిగాను. ఏదైనా పనుంటే ఉండిపో... పర్లేదు... ఒక్కదానికే అలవాటే... వెళ్ళొస్తాను.." అంది కామాక్షమ్మ.

ఏమీ మాట్లాడకుండా ఆమెను వెంబడించింది సుమ. అయిదు అరలున్న పెద్దక్యారేజీ, కాసిని అరిటాకులు, ఒక నీళ్లక్యాను రిక్షాలో పెట్టించింది. అవన్నీ ఎందుకో సుమకి అర్థంకాలేదు. దారిలో "పిన్నీ గుడికి ఇవన్నీ ఎందుకు?" అడిగింది సుమ. సుమవైపు చూసి చిన్నగా నవ్వింది కాని సమాధానం చెప్పలేదు కామాక్షమ్మ. గుడి సమీపించగానే ఒక పక్కనున్న చెట్టుదగ్గర రిక్షా ఆపించి సామాన్లన్నీ దింపి అరుగుమీద పెట్టించింది. దేవుడికి దండం పెట్టుకుని వచ్చేదాకా రిక్షావాడిని అక్కడే వుండమని చెప్పి సుమతో కలిసి గుడిలోకి వెళ్ళివచ్చింది.

తర్వాత గుడిమెట్ల దగ్గరా, అక్కడక్కడా వున్న అనాథల్ని, అడుక్కుంటున్న వాళ్లని రిక్షా అతని ద్వారా పిలిపించింది. చెట్టునీడలో అందర్నీ కూర్చోబెట్టి తెచ్చినవన్నీ స్వయంగా వడ్డించింది.

కాసేపటికి తెచ్చినవన్నీ అయిపోవడంతో ఖాళీపాత్రల్ని మళ్లీ రిక్షాలో పెట్టించింది.

సుమకంతా అయోమయంగా, ఆశ్చర్యంగా ఉంది. ఆ వయసులో కామాక్షమ్మ ఉత్సాహం, ఇతరులకు సాయం చేసే గుణం సుమకి నోటిమాట రాకుండా చేసింది. ఉన్నదానికి ఇంకాస్త చేర్చి ఆస్తులు పెంచుకుంటున్న వాళ్లని చూసింది గానీ, తనకున్న దాన్ని ఇతరులకు ఖర్చుపెట్టడంలో కూడా తృప్తిని పొందుతున్న కామాక్షమ్మ తీరు అందుకు భిన్నంగా కనిపించింది. చెయ్యాలనే ఆలోచన ముందు 'వయసుమీదపడడం' చిన్నవిషయంగా అనిపించింది.

ఇంట్లోకెళ్లబోతూ "ఈ వయసులో అంతమందికి ఒక్కదానివే ఎంత శ్రమపడి వంటచేశావో తల్చుకుంటే ఒళ్లు గగుర్పొడుస్తుంది పిన్నీ. ఒక వయసుదాటాక సొంతవాళ్లే పెద్దవాళ్లని పట్టించుకోవట్లేదు. భారంగా భావిస్తున్నారు. కానీ మీరు మాత్రం మీకు ఏమీ కానివాళ్లకోసం ఇంత శ్రమ తీసుకుని..." మాట్లాడలేకపోయింది సుమ.

మళ్ళీ అదే చిరునవ్వుతో కామాక్షమ్మ "ఇందులో నాకేమీ శ్రమలేదమ్మా. ఇంతకుముందు గుడికెళ్లి దేవుడి దర్శనం

చేసుకుని మెట్లమీదున్న వాళ్లకి తోచినంత ఇచ్చి వచ్చేదాన్ని. ఒకరోజు అలాగే వస్తుంటే చిన్నపిల్లవాడు నా కాళ్లకి అడ్డుపడి కడుపు చూపించి ఆకలిగా వుందని డబ్బులడిగాడు. నాకు ఒక్కసారిగా కాళ్లకింద భూమి కదిలినట్లుగా, గుండెను పట్టి గట్టిగా పిండినట్లుగా అయింది. గుట్టలుగా పోగేసుకున్న సంపాదన పరుల ఆకలి తీర్చడానికి ఖర్చుపెట్టలేని జీవితం వ్యర్థమనిపించింది. వాడికేదో ఇచ్చి ఇంటికొచ్చాక కూడా ఆ సంఘటన నన్ను చాలాకాలం వెంటాడింది. దానినుంచి పుట్టిన ఆలోచనే ఈ క్యారేజీ. డబ్బులు ఎంతిచ్చినా రాని తృప్తి కడుపునిండా అన్నంపెడితే వస్తుందని అనిపించింది. అందుకే నాకు తోచినంతమందికి, నేను పెట్టగలిగినన్ని రోజులు ఇలా...” చెప్పి లోపలికెళ్లింది కామాక్షమ్మ.

ఉన్నతమైన కామాక్షమ్మ ఆలోచనకు చలించిపోయింది సుమ.

★★★

“పిన్నీ... తల్లీదండ్రీ దగ్గరలేకపోయినా మీ ఇద్దరివల్లా ఆ లోటు తీరింది. నన్నొక సొంతకూతురిలాగా చూసుకున్నారు. మీరు చూపించిన ప్రేమ నేనెన్నటికీ మర్చిపోలేను. వచ్చేనెలలో నా పెళ్ళి. బదిలీకి కూడా ప్రయత్నాలు చేస్తున్నాను. వెళ్లాలన్న ఆలోచనొస్తేనే మనసు ఏదోలా అయిపోతుంది. మీరూ బాబాయీ తప్పకుండా పెళ్ళికి రావాలి...” శుభలేఖ చేతిలో పెట్టి విషయం చెప్పిన సుమను దగ్గరికి తీసుకుని నుదుటిమీద ముద్దుపెట్టుకుంది కామాక్షమ్మ.

కాసేపటి తర్వాత ‘సంబంధాలు అలాగే ఉంటాయమ్మా. కాలంతో పాటే కలుపుకుంటూ ముందుకు సాగిపోవాలి. చదువుకున్నదానివి, లోకజ్ఞానం ఉన్నదానివి, సంపాదించడం నేర్చుకున్నదానివి... నీకు తెలియనివి కాదుగానీ... నా కూతురులాంటి దానివని చెప్తున్నాను. మనుషుల్ని దగ్గర చేసుకోవడానికి ప్రేమని మించిన ఆయుధం లేదు. మనం సంపాదించుకోవడంలో తప్పు లేకపోయినా ఎంతోకొంత లేనివాళ్లకి దానంచేయడం మనసుకి ప్రశాంతతనిస్తుంది. అన్నిటినీ మించి భార్యాభర్తల బంధం ఒక పవిత్రబంధం. ఒకరికొకరు తోడూనీడా. వయసూ, సంపాదనను చూసుకుని మనుషుల్ని దూరంచేసుకోకూడదు. ఒకరినొకరు అర్థం చేసుకోవాలి. ఒకరి లోపాలను ఒకరు సరిచేసుకోవాలి, నలుగురికీ ఆదర్శంగా నిలవాలి. పాతతరం వాళ్ల ఆలోచనలూ, అనుభవాలూ దీపాల్లా మారి కొత్తతరాల భవిష్యత్తుకు దారి చూపిస్తే అదే పదివేలు కదా!” చెప్పడం ఆపి కళ్లు తుడుచుకుంది కామాక్షమ్మ.

కామాక్షమ్మకి నమస్కరించి వెనుదిరిగింది సుమ. కష్టపడేతత్వం, సాయంచేసే గుణం, ప్రేమించే లక్షణం మనిషికి మనిషిని ఎంతగా దగ్గర చేస్తాయో కామాక్షమ్మలో చూసింది సుమ. నడవడిక ద్వారా ఆదర్శంగా నిలిచిన కామాక్షమ్మకు మనసులోనే కృతజ్ఞతలు చెప్పుకుంటూ ముందుకునడిచింది సుమ.

★★★

.

COMMENTS